

บทที่ 5

เป้าประสงค์ด้านบริการทางวิชาการแก่สังคม

เป็นความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยเอกชนกับสังคมภายนอก โดยส่วนรวม มหาวิทยาลัยเอกชนจะให้บริการแก่นักศึกษา แต่เนื่องจากมหาวิทยาลัยเอกชนคือส่วนหนึ่งของสังคม ดังนั้นมหาวิทยาลัยเอกชนจะกำหนดเป้าประสงค์ตามเจตนาของตนเองแต่เพียงฝ่ายเดียวย่อมไม่สามารถสนองความต้องการหรือดำเนินภารกิจหลักของการอุดมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้การกำหนดเป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัยเอกชนจึงควรคำนึงถึงความต้องการของสังคมเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง

สำหรับเนื้อหาของบทนี้จะแบ่งเป็น 2 เรื่อง คือ

เรื่องที่ 1 การศึกษาเป้าประสงค์ด้านบริการทางวิชาการแก่สังคม

เรื่องที่ 2 การวิเคราะห์เป้าประสงค์ด้านบริการทางวิชาการแก่สังคม

เรื่องที่ 1 การศึกษาเป้าประสงค์ด้านบริการทางวิชาการแก่สังคม

ศึกษาจากข้อกำหนดของมหาวิทยาลัยเอกชนทั้งสี่แห่ง ประกอบกับข้อมูลจากรวบรวมเอกสารของแต่ละแห่ง มีดังนี้

มหาวิทยาลัยพายัพ (ข้อกำหนด 2527: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

วัตถุประสงค์ด้านบริการทางวิชาการแก่สังคม เพื่อร่วมมือกับรัฐบาลจัดปัญหาความทุกข์ยากของประชาชนเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในชนบท และให้ความสนับสนุนคณาจารย์นักศึกษาในการพัฒนาและให้บริการทางวิชาการแก่สังคมซึ่งกระทำทั้งทางตรงและทางอ้อม

สำหรับการดำเนินกิจกรรมด้านบริการทางวิชาการแก่สังคมนั้น มหาวิทยาลัยพายัพได้ตั้งหน่วยงานรับผิดชอบ คือ ศูนย์บริการและพัฒนาชุมชน มีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ ผู้อำนวยการศูนย์ฯ นอกจากนี้ยังมีเจ้าหน้าที่ทำงานเต็มเวลา และมีคณะกรรมการฯ ให้คำแนะนำและปรึกษาการทำกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ของศูนย์ฯ โดยมหาวิทยาลัยมีโครงการฯ อย่างชัดเจนในแผน 5 ปี (พ.ศ. 2527-2531) ที่จะให้บริการแก่สังคม

ด้วยเน้นหนักในภาคปฏิบัติแก่ชนทั่วไปในท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อให้มีการพัฒนาที่ดีขึ้น บทบาทหน้าที่ของศูนย์วิจัยและพัฒนาชุมชนในอันที่จะบรรลุเป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพนั้น แบ่งออกได้เป็นส่วนสำคัญ 3 ประการ คือ

1. บทบาทการประสานงานระหว่างคณะ สาขาและหน่วยงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยแพทย์ ในด้านการพัฒนาและการบริการสังคม
2. บทบาทในการให้การศึกษาและส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาในท้องถิ่นอันได้แก่การให้การฝึกอบรม การให้คำปรึกษาแก่ประชาชน ตลอดจนการส่งเสริมการจัดทำโครงการในบางครั้งเท่าที่กำลังและความสามารถของศูนย์วิจัยและพัฒนาชุมชนจะทำได้
3. บทบาทในการสนับสนุนและทำการค้นคว้า ศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเพื่อผลิตและเผยแพร่เอกสารทางวิชาการ โดยนัยนี้ศูนย์วิจัยและพัฒนาชุมชนจะให้การสนับสนุนคณาจารย์หรือนักศึกษาที่สนใจการศึกษาค้นคว้าและวิจัยให้มีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถและความสนใจอย่างกว้างขวางมากขึ้น

กิจกรรมด้านบริการทางวิชาการแก่สังคม ที่มหาวิทยาลัยแพทย์ได้ดำเนินการจนถึงปัจจุบันมี ดังนี้

1. กิจกรรมการให้บริการการสอนภาษาอังกฤษแก่คนขับสามล้อ
2. การสอนภาษาอังกฤษแก่เด็กและเยาวชนในหมู่บ้านแม่คาว
3. การสนับสนุนเงินทุนแก่กลุ่มชาวบ้านตามโครงการร่วมกันปลูกข้าวที่อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการจัดตั้งกลุ่มชาวบ้านที่ยากจนและเช่าที่ดินเพื่อทำนาร่วมกัน และแบ่งปันผลผลิตเพื่อการมีข้าวพอกกินตลอดปี
4. การส่งเสริมนักศึกษาเพื่อออกไปทำงานร่วมกับชาวบ้านตามฤดูกาลและเทศกาลวันสำคัญต่าง ๆ เช่น ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา เป็นต้น
5. การส่งเสริมและจัดฝึกอบรมผู้นำชาวบ้านเพื่อการพัฒนา

ส่วนกิจกรรมตามแผน 4 ปี ในข้อกำหนด (พ.ศ. 2528-2531) มีดังนี้

1. การพัฒนาหมู่บ้านในวันแม่
2. การสัมมนาทางวิชาการ และการจัดกิจกรรมทางวิชาการเพื่อเป็นการบริการแก่สังคมโดยมหาวิทยาลัยหรือสนับสนุนให้สาขาวิชา ภาควิชาหรือคณะเป็นผู้จัดทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย อาทิเช่น สัมมนาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงระหว่างลานนาไทยกับรัฐไทยใหญ่ โดยสาขาวิชาประวัติศาสตร์ สัมมนาเรื่อง

การพัฒนาหลักสูตรพยาบาลโดยคณะพยาบาลศาสตร์ สัมมนาเรื่อง การจัดการโรงแรมและ การท่องเที่ยว เป็นต้น

3. โครงการจิตวิทยาเพื่อชีวิต โดยการออกรายการทางวิทยุกระจายเสียง หอกระจายวิทยุทุก ๆ วัน ๆ ละ 5 นาที เพื่อให้ความรู้ทางจิตวิทยาแก่ชุมชน

4. โครงการเยาวชนรุ่นสู่รุ่น โดยคณะศาสนศาสตร์แมคกิลวารี จัดให้นักศึกษา ออกไปคลุกคลีอยู่กับชาวชนบทและมีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างค่านิยมในเรื่องการเป็นคนดี ซื่อสัตย์ มีน้ำใจรักผู้อื่น

5. โครงการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมความเข้าใจ โดยคณะศาสนศาสตร์ได้ จัดส่งนักศึกษาออกไปบริการสอนเด็กร่วมกับนักศึกษาคณะอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัย ให้การอบรมด้านจริยธรรมแก่เด็กชาวเขา กิจกรรมนี้จะทำต่อเนื่องกันไป

6. โครงการดูแลและฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยฝ่ายการพยาบาลสาธารณสุข คณะพยาบาลศาสตร์ แผนกสาธารณสุข โรงพยาบาลแมคคอร์มิค และศูนย์บริการชุมชน และพัฒนามหาวิทยาลัยพายัพร่วมกันจัดโครงการนี้เป็นโครงการ 5 ปี (พ.ศ. 2527-2531) โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การดูแลรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการที่บ้านสำเป่า วัด อุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

7. โครงการ "บ่อแก้วพัฒนา" โดยฝ่ายการพยาบาลสาธารณสุข คณะพยาบาล ศาสตร์ร่วมกับศูนย์บริการชุมชนและพัฒนา และแผนกการพยาบาลสาธารณสุข โรงพยาบาล แมคคอร์มิค โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยเหลือและให้บริการแก่ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงและ แม้ว ในตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านสุขภาพอนามัยตลอดจนสุขภาพ ภิบาลสิ่งแวดล้อม การรักษาและป้องกันโรค การทำคลอด ฉีดวัคซีน โครงการนี้ได้ทำติด ต่อกันมาประมาณ 50 ปี แล้ว

8. โครงการให้คำแนะนำปัญหาสุขภาพให้แก่นักศึกษา อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และพนักงานมหาวิทยาลัยพายัพ โดยใช้เวลาพักกลางวันปฏิบัติงาน เป็นโครงการของคณะ พยาบาลศาสตร์

สำหรับงบประมาณการจัดกิจกรรมนั้น ทางมหาวิทยาลัยจะพิจารณาตามความ เหมาะสมของแต่ละโครงการ หรือลักษณะของแต่ละกิจกรรม และบางโครงการอาจได้ รับเงินสนับสนุนจากทบวงมหาวิทยาลัยหรือจากหน่วยงานของรัฐบางหน่วย

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ (ระเบียบการและหลักสูตร 2528: 21-23)

มหาวิทยาลัยกรุงเทพจัดให้บริการทางวิชาการแก่สังคมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรม การสัมมนา การอภิปรายและบรรยาย โดยโครงการดังกล่าวจะแบ่งเป็น โครงการที่จะดำเนินการทุกปี (ประมาณ 10 โครงการ) และโครงการที่จะดำเนินการ เป็นรายปี (ประมาณ 7-8 โครงการ)

การจัดกิจกรรมเหล่านี้มีทั้งในรูปแบบให้เปล่าและในรูปแบบให้ผู้รับบริการเสียค่าใช้จ่ายเอง มหาวิทยาลัยจะใช้งบประมาณดำเนินการด้านนี้จากงบกองทุนสงเคราะห์ ประมาณปี ละ 100,000 ถึง 200,000 บาท

วัตถุประสงค์ของการบริการทางวิชาการแก่สังคม เพื่อสร้างความรับผิดชอบ ต่อสังคมโดยเน้นให้อาจารย์และนักศึกษาใกล้ชิดและสัมผัสกับความเป็นไปของวงการธุรกิจ ให้มากที่สุด ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. เผยแพร่ความรู้ให้กับชุมชนและสังคมในฐานะเป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูง
2. เปิดโอกาสให้นักวิชาการ(นักทฤษฎี) และนักธุรกิจ(นักปฏิบัติ) ได้พบปะ แลกเปลี่ยนทัศนคติความคิดเห็น และความเจริญก้าวหน้า ในแนวที่ทั้งสองฝ่ายถนัดและมี ประสิทธิภาพ
3. นำข้อคิดเห็น หรือข้อสรุปเหล่านั้นไปปฏิบัติ หรือเสนอแนะให้วงการธุรกิจ หรือวงการศึกษานำไปศึกษาวิจัยวิจารณ์ เพื่อความเจริญก้าวหน้าในทางสร้างสรรค์ต่อไป
4. เปิดโอกาสให้มีการศึกษาต่อเนื่อง สำหรับบัณฑิตที่จบการศึกษาไปแล้ว แต่ประสงค์จะกลับมาศึกษาเพิ่มเติมพิเศษในบางเรื่อง หรือพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพมีสถานที่ อุปกรณ์ และบุคลากร พร้อมแล้วที่จะเอื้ออำนวย ต่อการจัดโครงการนี้ นอกจากบุคลากรภายในประเทศแล้ว มหาวิทยาลัยยังสามารถที่จะ เชื้อเชิญบุคลากรภายนอกประเทศ ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทั้งในด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติ มาร่วมในการฝึกอบรมและสัมมนาด้วย ฉะนั้นโครงการนี้บางโครงการอาจจะเป็นโครงการ ระดับประเทศได้

ในส่วนของนักศึกษานั้น มีการจัดกิจกรรมที่เป็นบริการทางวิชาการแก่สังคมใน รูปของสโมสรนักศึกษา โดยมีชุมนุมค่ายอาสาพัฒนาให้บริการแก่สังคมปีละครั้ง เป็นประจำ ทุกปี เช่น การสร้างโรงเรียนในชนบทห่างไกล เป็นต้น

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (บริการทางวิชาการ 2527: 253-258)

วัตถุประสงค์ด้านบริการทางวิชาการแก่สังคมมีดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยสามารถทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ขึ้น โดยให้บริการทางวิชาการแก่ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่าง ๆ กัน ให้มีความรู้ทั่วไป และความรู้ทางวิชาชีพกว้างขวางยิ่งขึ้น
2. เพื่อให้บริการทางวิชาการแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้มีโอกาสติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการด้านธุรกิจและด้านอื่น ๆ ที่มหาวิทยาลัยสามารถจะจัดบริการให้ได้
3. เพื่อให้บริการทางวิชาการแก่ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในราชการ และธุรกิจเอกชน เพื่อให้มีความรอบรู้ในสาขาวิชาการต่าง ๆ กว้างขวางยิ่งขึ้น และขณะเดียวกันให้สังคมรู้จักมหาวิทยาลัยดีขึ้น
4. เพื่อจัดระบบการประสานงาน ด้านบริการทางวิชาการแก่สังคม ที่หน่วยงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยทำอยู่ ให้มีลักษณะที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
5. เพื่อให้มหาวิทยาลัยมีโครงสร้างเป็นไปตาม พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 เพื่อเอื้ออำนวยให้วิทยาลัยก้าวไปสู่ความเป็นมหาวิทยาลัย

การดำเนินงาน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้จัดตั้งศูนย์การศึกษาต่อเนื่องในปี พ.ศ. 2528 เป็นศูนย์กลางการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม โดยอาศัยความร่วมมือจากอาจารย์คณะต่าง ๆ โดยมีเป้าประสงค์จะให้มีผู้รับบริการด้านนี้ปีละ 200 คน

กิจกรรมด้านบริการทางวิชาการแก่สังคมที่สำคัญ คือ

1. จัดการฝึกอบรม การสัมมนา การประชุมทางวิชาการ ปีละไม่น้อยกว่า 6 โครงการ ในระยะแรกของแผน ปีการศึกษา 2527-2528 และปีละไม่น้อยกว่า 10 โครงการในระยะต่อไป (ปีการศึกษา 2528-2531)
2. เพิ่มปริมาณ และคุณภาพของการบริการวิชาการแก่สังคมที่คณะต่าง ๆ จัดทำอยู่ให้มากและกว้างขวางยิ่งขึ้น
3. สนับสนุนให้มีโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ให้ตรงกับความต้องการของสังคมยิ่งขึ้น
4. เสริมสร้างทัศนคติที่ดีระหว่างมหาวิทยาลัยกับสังคมภายนอก ให้เรียนรู้และ

ได้รับประโยชน์จากกันและกันยิ่งขึ้น

5. กิจกรรมในส่วนของนักศึกษา เป็นในรูปของสโมสรนักศึกษาซึ่งมีการออกค่ายอาสาพัฒนาชนบทเป็นกิจกรรมสำคัญของบริการสังคม เช่น การสร้างโรงเรียนในชนบทห่างไกล เป็นต้น

การสนับสนุนบริการทางวิชาการแก่สังคม จะเป็นค่าใช้จ่ายของมหาวิทยาลัย อุดหนุนโดยรัฐเป็นส่วนใหญ่ โดยจัดงบประมาณให้ตามความเหมาะสมของโครงการ และมีเงินสนับสนุนบางส่วนจากทบวงมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (บริการทางวิชาการ 2528: 1-6)

วัตถุประสงค์ด้านบริการทางวิชาการแก่สังคมมีดังนี้

1. เพื่อให้คณะและหน่วยงานต่าง ๆ มีประสานสัมพันธ์กันในการจัดการบริการทางวิชาการอย่างมีระบบและเป็นระเบียบ ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกัน
2. เพื่อให้สถาบันเป็นแหล่งเผยแพร่ทางวิชาการ โดยเฉพาะการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานทั้งของรัฐบาลและเอกชน
3. เพื่อให้มีการร่วมมือกับสถาบันต่าง ๆ ระดมทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ร่วมกันในการที่จะบริการทางวิชาการ
4. เพื่อให้การบริการทางวิชาการของนักศึกษาได้ผลดียิ่งขึ้นและให้อาจารย์กับนักศึกษามีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

การดำเนินงานด้านบริการทางวิชาการแก่สังคม มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ได้จัดตั้งศูนย์บริการทางวิชาการ โดยมีนโยบายดังนี้

1. จัดระบบการประสานงานด้านบริการทางวิชาการ เพื่อให้การทำงานโดยส่วนรวมสอดคล้องกัน
2. จัดเผยแพร่ความรู้ในสาขาวิชาการต่าง ๆ ที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัย ด้วยการจัดอบรมประชุมหรือสัมมนาวิชาการ ให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน
3. ร่วมมือกับสถาบันอื่นที่ปฏิบัติการกิจคล้ายคลึงกันเพื่อขยายขอบเขตการให้บริการทางวิชาการให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ในลักษณะการรวมทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประโยชน์สูงสุด

4. จัดทำแผนงานที่ชัดเจนให้ความสนับสนุนกิจการนักศึกษาที่จะบริการทางวิชาการ

สำหรับงบประมาณด้านบริการทางวิชาการแก่สังคม มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ได้เตรียมงบประมาณดำเนินการเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ ค่าพิมพ์เอกสาร ค่าวิทยากร ค่าใช้สอย และอื่น ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527-2531 ไว้ดังนี้

<u>ปี พ.ศ.</u>	<u>จำนวนเงิน(บาท)</u>
2527	75,000
2528	48,500
2529	52,400
2530	56,600
2531	61,200

โครงการจัดกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยจัดทำในปัจจุบัน มีดังนี้

1. จัดการอบรม ประชุม สัมมนาทางวิชาการ ให้แก่บุคคลอาชีพต่าง ๆ ตามสาขาวิชาของแต่ละคณะ เช่น อบรมการสอนภาษาอังกฤษ จัดทำวารสารวิทยาลัยการค้า เพื่อเผยแพร่ความรู้สาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีสอนอยู่ในวิทยาลัย เป็นต้น
2. จัดส่งบุคลากรของมหาวิทยาลัยไปเป็นวิทยากรในการอบรม ประชุม สัมมนาทางวิชาการที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น เช่น จัดส่งวิทยากรร่วมกับสมาคมการสอนภาษาอังกฤษแห่งประเทศไทย จัดส่งวิทยากรไปให้การอบรมพนักงานของหน่วยงานธุรกิจเอกชน และรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น
3. จัดส่งบุคลากรของมหาวิทยาลัยไปร่วมการจัดสัมมนาและฝึกอบรมกับสถาบันอื่น เช่น จัดทำวารสารการอ่านร่วมกับสมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย ร่วมมือกับสมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี(ไทย-ญี่ปุ่น) แต่งตำราภาษาญี่ปุ่นชั้นกลาง เป็นต้น
4. สนับสนุนนักศึกษาไปจัดตั้งค่ายอาสาสมัครพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ เป็นประจำทุกปี

โครงการที่จะดำเนินการต่อไปในอนาคต ตามแผน 5 ปีของข้อกำหนดที่ยื่นต่อทบวงมหาวิทยาลัย มีดังนี้

1. จัดหลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้นแก่นักธุรกิจและนักศึกษาเก่าที่สำเร็จออก

ไปปฏิบัติงานแล้ว ให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น

2. จัดให้มีการฝึกอบรมเป็นครั้งคราว เรื่องภาษาอากรตามประมวลรัษฎากรที่เปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ เพื่อให้นักธุรกิจเข้าใจและปฏิบัติเสียภาษีอากรได้ถูกต้องและเป็นธรรม

3. ให้ความร่วมมือฝึกอบรมพนักงานของหน่วยงานธุรกิจในด้านการใช้ภาษาอังกฤษ

4. เปิดโครงการฝึกอบรมระยะสั้นเกี่ยวกับ การเขียนจดหมายธุรกิจและการเขียนรายงาน การสอนภาษาอังกฤษ การสัมภาษณ์และการฝึกความเป็นผู้นำ

5. ร่วมจัดประชุมทางวิชาการระหว่างประเทศ เรื่องการพัฒนาทรัพยากรคน โดยใช้อ่าน

6. ให้คำปรึกษาทางด้านภาษากฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศและการธนาคาร ข้อมูลจากการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดนั้น เป็นข้อมูลจากเอกสาร เมื่อนำมาประกอบกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จะได้รายละเอียดเกี่ยวกับเป้าประสงค์ด้านบริการทางวิชาการแก่สังคม ของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทยเป็นภาพรวม ดังนี้

1. ลักษณะของบริการทางวิชาการแก่สังคม

เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยเอกชนกับสังคม ที่มีลักษณะการจัดทำทั้งส่วนของมหาวิทยาลัย คณาจารย์ และนักศึกษาประกอบกัน

ในส่วนของมหาวิทยาลัยจะให้การสนับสนุนบริการทางวิชาการในรูปของการกำหนดโครงการ การตั้งหน่วยงานรับผิดชอบและประสานงาน ให้ใช้อุปกรณ์และเครื่องมือ รวมทั้งมีเงินทุนสนับสนุน

คณาจารย์จะมีลักษณะเป็นผู้ปฏิบัติตามโครงการของมหาวิทยาลัย เพื่อนำความรู้ทางวิชาการไปใช้ประโยชน์แก่สังคม เช่น การเป็นวิทยากร เป็นต้น

สำหรับนักศึกษาลักษณะการให้บริการจะเป็นรูปชมรมนักศึกษา ซึ่งขึ้นอยู่กับสโมสรนักศึกษา ที่มีอาจารย์ที่ปรึกษาในส่วนของฝ่ายกิจการนักศึกษาให้คำแนะนำและควบคุมการทำกิจกรรมด้านนี้

ลักษณะของการให้บริการจะมีทั้งการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมโดยตรง

ซึ่งเน้นด้านให้บริการเกี่ยวกับธุรกิจ เช่น การเป็นวิทยากร หรือให้การอบรมสัมมนาทางธุรกิจแก่หน่วยงานภายนอก เป็นต้น และมีการให้บริการทางอ้อมในลักษณะของการออกค่ายอาสาพัฒนาชนบทหรือการพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมของนักศึกษาที่มีคณาจารย์และมหาวิทยาลัยให้การสนับสนุน เช่น การจัดสร้างโรงเรียน บ่อน้ำ การสอนหนังสือแก่เด็ก หรือร่วมจัดงานกับชุมชน เป็นต้น

2. การดำเนินงานด้านบริการทางวิชาการแก่สังคม

มีหน่วยงานรับผิดชอบโดยเฉพาะ ตามความเหมาะสมของมหาวิทยาลัยเอกชน แต่ละแห่ง ได้แก่ ศูนย์บริการและพัฒนาชุมชน ศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง ศูนย์ธุรกิจวิทยบริการ และศูนย์บริการทางวิชาการ หน่วยงานเหล่านี้ทำหน้าที่ประสานงาน จัดทำโครงการ และให้การสนับสนุนแก่บริการทางวิชาการโดยตรง

ในด้านกิจกรรมบริการทางวิชาการแก่สังคม แบ่งได้ 2 ส่วน คือ

ก. การจัดกิจกรรมของมหาวิทยาลัยและคณาจารย์ จะเป็นกิจกรรมที่ให้ความรู้ทางวิชาการแก่สังคมโดยตรง ได้แก่ การเผยแพร่ความรู้ด้วยเอกสารทางวิชาการแก่หน่วยงานหรือสังคม การส่งอาจารย์ไปเป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่ขอมา การจัดอบรมสัมมนาทางวิชาการ การให้คำปรึกษาด้านธุรกิจและกฎหมายธุรกิจ และการประสานงานในด้านบริการทางวิชาการระหว่างสถาบัน

ข. การจัดกิจกรรมโดยนักศึกษาที่มีคณาจารย์และมหาวิทยาลัยให้การสนับสนุน กิจกรรมเหล่านี้ให้บริการในรูปของชมรมนักศึกษาที่ขึ้นกับสโมสรนักศึกษาของแต่ละมหาวิทยาลัย การให้บริการที่สำคัญได้แก่ ออกค่ายอาสาพัฒนาชนบท การสอนหนังสือเด็ก การสร้างบ่อน้ำ หรือสาธารณูปโภคให้กับชนบท ทั้งนี้เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของคนในสังคมให้เกิดความเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ วิชาชีพ หรือสภาพสังคมต่าง ๆ

3. การสนับสนุนการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

ส่วนมากจะได้รับการสนับสนุนการจัดทำจากมหาวิทยาลัยเอกชนเอง ในด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ และเงินทุนสำหรับเป็นค่าใช้จ่าย แต่จำนวนเงินดังกล่าวมิได้กำหนดไว้แน่นอนตายตัว โครงการต่าง ๆ จะได้รับการพิจารณาให้การสนับสนุนเป็นรายไป

นอกจากนี้ยังมีเงินทุนสนับสนุนจากทบวงมหาวิทยาลัยอีกส่วนหนึ่ง และอาจได้รับบริจาคหรือการจัดหารายได้ของนักศึกษาตามโอกาสและความเหมาะสม

เรื่องที่ 2 การวิเคราะห์เป้าประสงค์ด้านบริการทางวิชาการแก่สังคม

จากการศึกษาข้อมูลด้านบริการทางวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยเอกชน ในภาพรวม เมื่อนำมาพิจารณาเทียบกับสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองแล้ว จะพบสาระสำคัญเกี่ยวกับเป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย ดังนี้

1. ลักษณะของบริการทางวิชาการแก่สังคม

เป็นภารกิจหลักประการหนึ่งของมหาวิทยาลัยเอกชนที่สำคัญ เพราะการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้น นอกจากจะมุ่งด้านวิชาการหรือวิชาชีพขั้นสูงแล้ว การสร้างผู้นำในสังคมและการรับใช้สังคมก็ถือเป็นภารกิจของอุดมศึกษาด้วย

ลักษณะบริการทางวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยเอกชนจะมุ่งพัฒนาชุมชน โลกเคียงกับตัวสถาบัน เช่น มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนท่าทราย หรือมหาวิทยาลัยพายัพให้บริการทางวิชาการแก่ชาวเขา เป็นต้น การปฏิบัติเช่นนี้เป็นแนวทางที่เหมาะสมเพราะจะได้ผลด้านประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย ช่วยเสริมสร้างให้นักศึกษามีคุณธรรมความรับผิดชอบต่อสังคม และสร้างประสบการณ์ให้แก่ นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพมีประโยชน์ต่อสังคมในอนาคต นอกจากนี้การให้บริการกับ ชุมชนใกล้เคียงจะมีความสะดวก ประหยัดค่าใช้จ่าย และได้ประโยชน์ตอบแทนจากชุมชน มากกว่าสังคมที่อยู่ห่างไกล

2. การดำเนินงานด้านบริการทางวิชาการแก่สังคม

มหาวิทยาลัยเอกชนทุกแห่งมีหน่วยงานรับผิดชอบโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นผลดีต่อการ ขยายบริการทางวิชาการในอนาคต การดำเนินงานส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ให้บริการแก่สังคมภายนอกมหาวิทยาลัยเป็นสำคัญ เช่น การส่งอาจารย์ไปเป็นวิทยากร การให้คำแนะนำแก่หน่วยงานธุรกิจและบุคคลทั่วไป การจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการใน โอกาสต่าง ๆ เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้มหาวิทยาลัยเอกชนมีความพร้อมมาก เพราะการ เรียนการสอนได้เน้นวิชาชีพธุรกิจเป็นหลัก

ด้านการออกค่ายอาสาพัฒนาชนบทซึ่งนักศึกษาได้จัดให้บริการประจำทุกปีนั้น ถือเป็นแบบอย่างที่ดีมหาวิทยาลัยของไทยกระทำกัน สำหรับมหาวิทยาลัยเอกชนใดมีความ พยายามจัดกิจกรรมนี้ให้ทัดเทียมกับนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ แต่มีอุปสรรคที่เงิน

ทุนสนับสนุนมีไม่เพียงพอทำให้ขาดความคล่องตัว โครงการบางโครงการจึงไม่ประสบผลสำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

จากการดำเนินงานด้านบริการทางวิชาการแก่ชุมชนที่กล่าวมาข้างต้น เป็นการจัดการบริการในลักษณะให้เปล่า ดังนั้นจึงมีข้อที่ควรวิเคราะห์ว่า ในอนาคตมหาวิทยาลัยเอกชนจะให้บริการทางวิชาการแบบมีกำไรเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้ใช้นั้น เป็นการเหมาะสมหรือไม่ เพราะช่วยให้การดำเนินงานมีความคล่องตัวและอาจจัดทำหลายโครงการ เช่น การจัดสัมมนาทางวิชาการ หรือจัดอบรมระยะสั้น ๆ โดยเก็บค่าใช้จ่ายสำหรับจัดบริการ ฯลฯ เป็นต้น

3. การสนับสนุนการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

เนื่องจากการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยเอกชนกระทำได้หลายรูปแบบ ดังนั้นการสนับสนุนกิจกรรมดังกล่าวจึงมีได้ดังนี้

ก. การจัดการบริการทางวิชาการในรูปการจัดสัมมนา จัดอบรม หรือส่งอาจารย์เป็นวิทยากรจะมีทั้งการออกค่าใช้จ่ายของมหาวิทยาลัยเอกชนเอง และให้บริการโดยผู้รับบริการเสียค่าใช้จ่ายเองทั้งหมด ซึ่งในประการหลังนี้จะทำให้มหาวิทยาลัยเอกชนบริการแก่สังคมได้คล่องตัวและกว้างขวางมาก

ข. การจัดกิจกรรมของนักศึกษาในลักษณะของค่ายอาสาพัฒนาชนบท ซึ่งต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก แม้จะมีงบประมาณสนับสนุนจากทบวงมหาวิทยาลัยจำนวน 5 ล้านบาท แต่ต้องใช้ถึง 4 ปี (พ.ศ. 2526 - 2529) และนำมาเฉลี่ยให้กับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 21 สถาบัน คงได้เพียงแห่งละประมาณ 60,000 บาท ต่อปี เมื่อต้องนำมาใช้จ่ายเกี่ยวกับการสร้างโรงเรียน อาคาร หรือสาธารณูปโภคให้กับชุมชน จะกระทำได้ไม่มากนัก เป็นเหตุให้มหาวิทยาลัยต้องจัดสรรเงินทุนมาสนับสนุนกิจกรรมของนักศึกษาอีกเป็นจำนวนมาก

สรุป เป้าประสงค์ด้านบริการทางวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยเอกชนมุ่งการพัฒนาสังคมหรือชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงเป็นหลัก และเน้นบริการด้านธุรกิจเป็นส่วนใหญ่งิจกรรมการบริการทางวิชาการมีทั้งการจัดให้เปล่าและการเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้รับบริการ ส่วนการให้บริการโดยนักศึกษามีการออกค่ายอาสาพัฒนาชนบทเป็นกิจกรรมเด่นและจัดทำในมหาวิทยาลัยเอกชนทุกแห่ง